

L'agricultura regenerativa: Producció agrícola més adaptable als canvis

març 27, 2025 |

L'agricultura regenerativa sorgeix de la necessitat de regenerar uns sistemes agraris que s'han malmès en un cert grau amb la intensificació i la utilització excessiva d'algunes pràctiques agràries no sostenibles ambientalment. Es fa especial èmfasi en tenir una cura especial de la salut del sòl, element bàsic per la producció agrícola, també en cultius extensius.

Aquest tipus d'agricultura reivindica que la salut dels sòls està intrínsecament lligada a la sostenibilitat en el temps del sistema alimentari. El seu objectiu és, principalment, regenerar la fertilitat física, química i biològica dels sòls, obtenint sòls que tinguin continguts elevats de matèria orgànica i un nivell alt de biodiversitat (meso i microfauna, fongs, bacteris,...). En aquestes condicions el sòl és capaç de, d'una banda, sostenir la producció d'aliments utilitzant principalment els recursos propis de la natura i, de l'altra, contribuir a la flexibilitat del sistema davant canvis provocats per fenòmens externs (augment de temperatures, baixa disponibilitat hídrica,...).

Un increment de la matèria orgànica del sòl tendeix a millorar altres aspectes de salut del sòl que interessen en sistemes agrícoles sostenibles: millor estructura i major porositat que permeten una millor infiltració i retenció d'aigua, creen un millor hàbitat pels microorganismes del sòl i per les arrels de les plantes, redueixen la compactació del sòl,...; una major estabilitat dels agregats que protegeix el sòl davant episodis erosius de pluja o vent intensos; ... La presència d'un nombre elevat d'espècies de fauna i microbis afavoreix que es minimitzin els efectes d'algunes espècies perjudicials per als cultius, ja que la cadena tròfica que s'estableix en un sistema amb elevada biodiversitat tendeix a mantenir i/o recuperar l'equilibri en el cas de perturbacions de diferents tipus.

En l'agricultura regenerativa s'intenta implementar diferents pràctiques agrícoles que tenen especial incidència en els aspectes que s'han mencionat: l'augment del contingut en carboni orgànic (matèria orgànica) del sòl i el foment d'un sistema amb elevada biodiversitat. Les principals pràctiques que es recomanen són:

- Minimitzar el treball del sòl, per contribuir a la millora de l'estructura del mateix i les funcions addicionals mencionades.
- Prioritzar l'aplicació de fertilitzants orgànics, especialment quan s'han estabilitzat, que incrementin el contingut en carboni orgànic del sòl i aportin nutrients als cultius.
- Utilitzar cultius coberta (entre els cultius principals) que protegeixin el sòl i contribueixin, en incorporar-los, en l'increment de matèria orgànica i de biodiversitat del sòl.
- Dissenyar rotacions de cultius -incloent associacions de cultius- adequades.
- Evitar l'aplicació de productes de síntesi en el control de plagues i malalties.
- ...

La introducció de cadascuna d'aquestes pràctiques i del conjunt de les mateixes s'ha de valorar en cada sistema específic. Per a treballar en agricultura regenerativa no fa falta aplicar totes les tècniques llistades, sinó que les tècniques adequades per a l'explotació variaran depenent de l'activitat principal d'aquesta i la seva realitat climàtica. Introduir alguna d'aquestes pràctiques pot no tenir sentit en algunes circumstàncies i, en tractar-se de pràctiques interrelacionades, es poden aconseguir efectes similars amb la utilització d'unes o altres pràctiques.

Un aspecte al qual es dona especial importància en agricultura regenerativa -tot i que sovint hi ha dificultats per implementar-lo- és la inclusió de la producció ramadera en els sistemes agrícoles. Pot tenir incidència, per exemple, en el control d'adventícies i algunes plagues i/o en l'aportació de materials orgànics i nutrients al sòl i als cultius.

Maquinària per la sembra directa (sense el sòl treballat) de cultius extensius d'hivern

Amb el coneixement agronòmic i d'ecologia dels sistemes agrícoles i els avenços tecnològics disponibles, la implementació d'alguna d'aquestes pràctiques -que podria semblar difícil d'aplicar en el passat- actualment és possible.

**L'agricultura regenerativa pot contribuir de forma marcada a millorar
l'adaptabilitat dels sistemes agrícoles a les noves circumstàncies ambientals i a
mantenir els sòls i els sistemes agrícoles en un estat saludable.**

AUTORS

GERARD MASFERRER
IRTA – Programa de Cultius Extensius
Sostenibles

PAU SOLÉ
IRTA – Programa de Cultius Extensius
Sostenibles

ELENA GONZÁLEZ
IRTA – Programa de Cultius Extensius
Sostenibles

ALINA FONT
IRTA – Programa de Cultius Extensius
Sostenibles

FRANCESC DOMINGO
IRTA – Programa de Cultius Extensius
Sostenibles